Lifelong Learning Programme

entelis
European Network for Technology Enhanced Learning in an Inclusive Society

Ontwikkeling van digitale vaardigheden en ICT in inclusief onderwijs

Een kader voor zelfevaluatie voor scholen

Versie 1.0, april 2016

(c) The Entelis Consortium, 2016

Ontwikkeling van digitale vaardigheden en ICT in inclusief onderwijs

In het kort

De volgende zelfevaluatietool voor **instellingen van formeel onderwijs**werd ontwikkeld door het ENTELIS netwerk[1]. Het netwerk heeft tot doel de betrokkenheid van personen met een beperking in de digitale samenleving te vergroten en de digitale kloof te dichten.

De zelfevaluatietool[2] heeft tot doel **onderwijsinstellingen** (aanvullend onderwijs) **te helpen die leerlingen met een beperking[3]** verwelkomen om hun huidige resultaten te evalueren en verbeteringen in de ondersteuning van deze leerlingen te plannen om **digitale geletterdheid** te verhogen en **digitale vaardigheden**te ontwikkelen. Dit houdt in: het gebruik van algemene **informatie- en communicatietechnologie** (ICT) en speciaal ontworpen **digitale Assistieve Technologieën** (ICT-AT). Dit kan alleen succesvol zijn als scholen **een inclusieve benadering** van het onderwijs volledig omarmen.

De **visie** die de tool ondersteunt is dat het schoolbestuur leiding geeft en de verantwoordelijkheid neemt voor de uitdaging om ICT integratie te bereiken in inclusief onderwijs en alle leerlingen te voorzien van de digitale vaardigheden die nodig zijn om succesvol te kunnen participeren in de digitale samenleving.[4]

Waarom dit kader voor Zelfevaluatie voor scholen?

---

[1] *Het ENTELIS netwerk is medegefinancierd door de Europese Commissie (Lifelong Learning Program - subsidie-overeenkomst 213-4195/001-001). De verantwoordelijkheid voor deze publicatie ligt uitsluitend bij de auteur; de Commissie kan niet aansprakelijk worden gehouden voor het gebruik van de informatie die zich daarin bevindt. De auteurs zijn Evert-Jan Hoogerwerf, Marion Hersh, Katerina Mavrou, Andrea Solander-Gross, Ivan Traina, met bijdragen van Nadine Lattimore, Vladimir Lazovski, Abdelaziz Rouame en Sarah Weston. Corresponderende auteur: Evert-Jan Hoogerwerf E-mail: hoogerwerf@ausilioteca.org*

[2] *Deze tool is geïnspireerd door "Kader voor inclusief onderwijs. Een gids voor scholen over de inclusie van leerlingen met speciale pedagogische behoeften." National Council for Special Education (Ierland), 2011.*

[3] *Zowel de term "gehandicapte leerlingen" als "leerlingen met een beperking" worden in de Nederlandse versie van het kader gebruikt, wegens verschillende opvattingen van de groep die eraan werkte over welke term meer geschikt was door het verschillende gebruik in verschillende landen door organisaties van de termen gehandicapte mensen/ mensen met een beperking.*

[4] *Ref. The Digital Agenda of the European Commission (Enhancing digital literacy, skills and inclusion) & Digitale strategie voor scholen 2015-2020. Enhancing teaching, learning and Evaluaties. Ierse overheid. Ministerie van Onderwijs en Vaardigheden, 2015*

Een aantal factoren, waaronder campagnes door organisaties van mensen met een beperking, hebben geleid tot de erkenning van **de rechten van mensen met een beperking** om volledig te participeren in alle activiteiten en de voordelen voor de samenleving van hun volledige integratie en bijdrage aan de samenleving. In vele landen heeft dit geleid tot de wetgeving inzake de rechten van personen met een beperking. Onderwijs is de sleutel tot het bieden van mogelijkheden en participatie in alle andere activiteiten.

In vele landen worden mensen met een beperking voornamelijk en/of steeds meer onderwezen in reguliere scholen. Daarom is het zeer belangrijk dat deze scholen inclusief zijn zodat leerlingen met een beperking hun volledig potentieel kunnen verwezenlijken, op educatief, sociaal en alle andere vlakken in hun ontwikkeling. Inclusie in academische en andere lessen is heel belangrijk, maar inclusie in sociale activiteiten en het schoolleven is even belangrijk.

In het verleden werd een medische benadering (het medisch model) gewoonlijk toegepast op een beperking. Dit was over het algemeen gebaseerd op een afweging van tekorten of gebreken, wat leidt tot veronderstellingen dat het de conditie van de persoon met een beperking was die resulteerde in de moeilijkheden, nadelen of discriminatie die ze ervaren. Het sociaal model wordt steeds meer geaccepteerd. Het focust op de verantwoordelijkheden van de maatschappij om personen met een beperking te betrekken en beschouwt de moeilijkheden, nadelen en discriminatie die ze ervaren als resultaat van sociale-, gedrags-, infrastructurele- en andere hindernissen. Het zijn de trappen, niet het gebruik van een rolstoel om mobiliteit te ondersteunen, die het probleem zijn.

Technologische ontwikkelingen hebben onze manier van leven en participatie in een digitaal tijdperk veranderd, en het is belangrijk dat deze ontwikkelingen voordelen bieden voor personen met een beperking in plaats van extra hindernissen. **Moderne technologie heeft veel potentieel** om mogelijkheden voor personen met een beperking te vergroten en de hindernissen die ze anders ervaren, te overkomen. Dit houdt zowel informatie- en communicatietechnologie (ICT), als assistieve technologie (AT) in.[5] Om optimaal gebruik te maken van ICT en AT is het nodig dat informatie over beschikbare technologieën wijdverspreid is zodat gebruikers over de informatie beschikken om de meest geschikte technologieën en opleidingen te kiezen voor hun gebruik, alsook financiële ondersteuning voor hun aankoop.

[5] *De term ondersteunende technologie omvat technologisch materiaal, toestellen, diensten etc. gebruikt door gehandicapten en/ of ouderen om de drempels te overwinnen die ze tegenkomen als ze volledig willen deelnemen aan* activiteiten *die veilig en zonder moeite willen uitvoeren. AT is ook vereist voor sommige gehandicapter om toegang te hebben tot ICT e.g. schermlezers voor blinden en systemen voor oog-, hoofd en voetcontrole, joysticks en emulatietoestellen voor muis en aanwijzer bij sommige fysiek gehandicapte mensen om toegang computers te krijgen e.a.*

Echter, ondanks het groot en toenemend belang van ICT en AT, zou het erkend moeten worden dat gedrags- en andere veranderingen ook de volledige inclusie en participatie van personen met een beperking moeten ondersteunen.

Hoe kan de tool worden gebruikt?

De tool is bedoeld om u te helpen nadenken over hoe uw school het doet met betrekking tot ondersteuning van leerlingen met een beperking in de ontwikkeling van ICT en AT-vaardigheden. De meeste scholen zullen zien dat ze het goed doen in sommige gebieden, maar dat er verbeteringen mogelijk zijn op anderen. De tool zal u helpen de gebieden te identificeren waar uw school haar inspanningen moet verhogen om betere resultaten te verkrijgen.[6] Verder biedt het ook begeleiding in het definiëren van een actieplan. In dat geval zullen de bijgeleverde werkbladen samenwerkingstools worden tussen personeelsleden. Het kan nuttig zijn om het kader voor evaluaties opnieuw te gebruiken na zes maanden of na een jaar om de impact van de gemaakte veranderingen te evalueren en te bepalen of verdere veranderingen nodig zijn.

Het kader biedt tien evaluatiegebieden, verdeeld in twee hoofdstukken: beleid en werkwijzen.

Er zijn **twee versies** van de tool:

- **Een korte versie** met een globale aanduiding van goede toepassing voor elk gebied.

Deze versie is specifiek bedoeld voor scholen die pas aan de wieg staan van het bedenken en plannen van een strategie in dit veld.

- **Een uitgebreide versie** met vier aanduidingen van goede toepassing voor elk gebied.

De uitgebreide versie houdt ook **typische vragen** in die u helpen de criteria te begrijpen en te evalueren in welke fase van verwezenlijking u zich bevindt. Deze versie is specifiek bedoeld voor scholen die reeds nagedacht hebben over beleid en werkwijzen in dit veld en die hun strategieën willen verfijnen.

In de uitgebreide versie kunnen sommige bijzonder belangrijke criteria vermeld worden in meer dan één gebied met een enigszins andere nadruk. De respondent, meestal de schooldirecteur of een gemachtigde leerkracht, wordt verzocht om elk criterium te

[6] *Het is de wens van de auteurs om in volgende versies van deze tool links naar hulpbronnen op te nemen..*

evalueren. **De tool invullen als een team** of verschillende respondenten betrekken en hun evaluaties vergelijken, kan een goede strategie zijn om direct de kernproblemen op te sporen en zal hoogstwaarschijnlijk leiden tot leerzame discussies.

Zoals vermeld evalueert de tool niet enkel de stand van de technologie, maar heeft het ook als doel de school te helpen met het stellen van prioriteiten en **opstellen van actieplannen**. Respondenten worden dus verzocht om uit te weiden over problemen door middel van de bijgevoegde **werkbladen**, hoewel dit niet strikt noodzakelijk is om de vragenlijst te voltooien. Het wordt verwacht dat vervolgversies van de tool voorbeelden, case studies, een verklarende woordenlijst en verwijzingen naar de literatuur zullen bevatten.

De huidige versie is een voorlopige versie die momenteel nog gevalideerd wordt. Desondanks is deze klaar voor gebruik en kijken de auteurs uit naar uw feedback. Gelieve uw commentaar en suggesties te sturen naar Andrea Solander-Gross (andrea.solander-gross @ cjd-badkreuznach.de) of Evert-Jan Hoogerwerf (hoogerwerf@ausilioteca.org).

Verwijzingen

Rapporten

- Kader voor inclusief onderwijs. Een gids voor scholen over de inclusie van leerlingen met speciale pedagogische behoeften. National Council for Special Education (Ierland), 2011.
- Index voor inclusie: werken aan leren en participeren op school" (door Tony Booth en Mel Ainscow, beschikbaar op: http://.eenet.org.uk/resources/docs/Index%20English.pdf). Centre for Studies on Inclusive Education – CSIE, 2011.
- Unesco Kader voor ICT-bekwaamheid van leraren, UNESCO 2011
- Onderzoek naar het gebruik en de waarde van de index voor inclusie (Booth & Ainscow 2011) en andere tools om de praktijk van inclusief onderwijs in de P2i-partnerlanden te beoordelen en te bevorderen EASPD (2012). Brussel/Tilburg, Fontys OSO.
- Gebruik van assistieve technologie in 31 reguliere basisscholen in Macedonië. Onderzoeksrapport. Project voor e-Accessible Education Open the Windows, Skopje 2015.
- Digitale strategie voor scholen 2015-2020. Enhancing teaching, learning and assessment. Ierse overheid. Ministerie van Onderwijs en Vaardigheden, 2015
- Profilbildung inklusive Schule - ein Leitfaden für die Praxis (Nederlands: Ontwikkelen van een profiel voor inclusieve scholen - richtlijnen voor de praktijk) enkel beschikbaar in Duits: http://www.km.bayern.de/download/5597_ganzer_leitfaden_neue_schrift_online_a468seiterds_onl_rz3_210213.pdf
- ENTELIS State of the Art Verslag, 2015. http://www.entelis.net/en/node/237

- Op weg naar een volledig digitale inclusie: Het Entelis Manifest tegen de digitale kloof. 2015. http://www.entelis.net/en/manifesto

Websites

- Geïndividualiseerd Onderwijsplan: http://ndipat.org/blog/at-in-the-iep-use-the-match-up-tool-for-systematic-consideration/
- https://marylandlearninglinks.org/interactive/match-up-tool/
- http://www.oecd.org/education/school/46927511.pdf
- ENTELIS netwerk: www.entelis.net
- De Digitale Agenda: https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/europe-2020-strategy

Ontwikkeling van digitale vaardigheden en ICT in inclusief onderwijs

Kader voor Zelfevaluatie voor scholen

Korte versie

Gelieve volgende tabel in te vullen door een X te zetten bij elke indicator in de meest toepasselijke kolom.

Gebied en aanduiding van goede toepassing	**Niveau van geconsolideerd en bewezen betrokkenheid en werkwijzen**				
	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang	Goede toepassing
DEEL 1: SCHOOLCULTUUR EN -BELEID					
1. Bestuur en schoolbrede planning					
De school is toegewijd op de integratie van ICT in het onderwijs en de ontwikkeling van ICT-vaardigheden van alle leerlingen, inclusief die met een beperking.					
2. Schoolbrede Omgeving					
De schoolbrede omgeving (lichamelijk, digitaal en pedagogisch) is toegankelijk, inclusief de communicatiekanalen tussen de leden van de schoolgemeenschap.					
3. Verwezenlijking van Leerlingpotentieel					
De school is leerling-gericht en bevordert de ontwikkeling van digitale vaardigheden van ALLE leerlingen.					
4. Verwezenlijking van Personeelspotentieel					
Het schoolplan biedt continue professionele ontwikkeling voor alle medewerkers in diversiteitsbeheer, inclusief onderwijs en ICT-integratie in onderwijs.					

Gebied en aanduiding van goede toepassing	Niveau van geconsolideerd en bewezen betrokkenheid en werkwijzen				
	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang	Goede toepassing
DEEL 2. WERKWIJZEN					
5. Leerplan Opstellen					
Het leerplan opstellen houdt opties in voor differentiatie en personalisatie van leerinhoud, -processen, -tools en -resultaten.					
6. Geïndividualiseerd Onderwijsplan					
Geïndividualiseerd Onderwijsplanning schetst de eerdere leerervaringen en gebruik van assistieve technologie van de leerling, alsook hun sterktes, behoeftes, nabije doelen en toekomstige ambities om hun potentieel te maximaliseren en inclusie te ondersteunen. Specifieke leerdoelen voor die leerlingen waarvoor digitale technologieën fundamenteel zijn voor activiteiten en participatie worden gedefinieerd.					
7. Onderwijs- en Leerstrategieën - De Leerervaring					
De schoolcultuur erkent dat de vaardigheden van alle leerlingen, met of zonder beperking, niet vastliggen en dus kunnen ontwikkeld en verbeterd worden door geschikte leerervaringen, zowel in het klaslokaal als bij buitenschoolse activiteiten, dit gefaciliteerd door gepaste ondersteunende maatregelen, indien nodig.					
8. Onderwijs- en Leerstrategieën - De Onderwijservaring					
Leerkrachten worden opgeleid om te focussen op het creëren van leerervaringen, voor de hele klas en voor elke afzonderlijke leerling, die positief en succes-georiënteerd zijn en die het leren bevorderen door authentieke leeractiviteiten in digitale omgevingen.					
9. Klassenbeheer					
Leerlingen die persoonlijk materiaal gebruiken om deel te nemen aan klasactiviteiten worden aangemoedigd en ondersteund om hier gebruik van te maken.					
10. Ondersteuning voor en erkenning van het leren					
Evaluatie van ICT en ICT-AT vaardigheden is deel van de planning					

van overgang tot tewerkstelling of aanvullend onderwijs.					

WERKBLAD

Gelieve de volgende analyse in te vullen wat betreft het bereiken van optimale omstandigheden voor de ontwikkeling van digitale vaardigheden en ICT en ICT-AT integratie in inclusief onderwijs:

Ontdekking	
Wat werkt goed? - - -	***Wat moet verbeterd worden?*** - - -
Visie	
Welke doelen willen we bereiken? *1.* *2.* *3.*	
Ontwerp	
Welke acties moeten we ondernemen om deze doelen te bereiken? *1.* *2.* *3.*	***Wie moet betrokken worden?*** *1.* *2.* *3.*
Bezorging	
Welke bronnen zullen ons helpen verbeteren? *1.* *2.* *3.*	***Wie moet de leiding nemen?*** *1.* *2.* *3.*

Ontwikkeling van digitale vaardigheden en ICT in inclusief onderwijs

Kader voor Zelfevaluatie voor scholen

Uitgebreide versie

RAAMWERK VOOR EVALUATIES

DEEL 1: SCHOOLCULTUUR EN -BELEID

1. Bestuur en schoolbrede planning

1.1. De school is toegewijd op het recht van alle leerlingen om inclusief onderwijs te ontvangen, en houdt tegelijkertijd ook rekening met diversiteitsproblemen.

Typische vragen: Is het beleid gedefinieerd en afgesproken? Worden de resultaten regelmatig gecontroleerd? Zijn alle aandeelhouders geïnformeerd? Is er een plan voor diversiteitsbeheer in werking? Weerspiegelt de samenstelling van het personeelsteam de samenstelling van de leerlingenpopulatie wat betreft culturele diversiteit en beperkingen?

1.2. De school is toegewijd op de ontwikkeling van het volledig potentieel en onafhankelijkheid van elke leerling afzonderlijk.

Typische vragen: Zijn er genoeg medewerkers en is er tijd voorzien om een geïndividualiseerde of gepersonaliseerde benadering te handhaven? Zijn er diensten voor leerlingbegeleiding in werking? Worden leerlingen betrokken in het beslissingsproces? Biedt de school buitenschoolse activiteiten voor de leerlingen aan?

1.3. De school is toegewijd op ICT integratie in onderwijs, in het bijzonder in leren, onderwijzen en evaluaties van leerresultaten.

Dit houdt in: Het schoolbestuur verzekert dat de middelen van de school gebruikt worden op een rechtvaardige en positieve manier en gericht zijn op de leerbehoeftes en resultaten

van de leerlingen, inclusief de verstrekking of betrekking van gewone en specifiek ontworpen technologieën om de persoonlijke leerervaring te verbeteren.

Typische vragen: Zijn middelen (ICT materiaal) beschikbaar voor leerkrachten en leerlingen? Is ICT materiaal beschikbaar in alle klassen? Is er een technologieteam (ICT coördinator) om zowel de leerkrachten als de leerlingen te ondersteunen? Worden medewerkers aangemoedigd om actief gebruik te maken van de technologie? Wordt een deel van het onderwijsprogramma online aangeboden? Wordt ICT gebruikt om leerresultaten te evalueren? Verzamelt de school informatie over de behoeftes van de leerlingen met een beperking wat betreft ICT-AT wanneer het de nodige budgetten en middelen voor de school vaststelt? Worden de behoeftes naar assistieve technologie gelijkwaardig doorverwezen naar de financierende autoriteiten/instanties?

1.4. De school is toegewijd op de ontwikkeling van digitale vaardigheden van alle leerlingen.

Typische vragen: Maakt de ontwikkeling van digitale vaardigheden deel uit van het schoolleerplan? Biedt de school mogelijkheden om een certificaat te verlenen voor ICT vaardigheden (bv. ECDL)?

2. Schoolbrede Omgeving

2.1. Toegankelijkheid wordt geleid door principes van Universal Design, aanbevelingen van goede werkwijze en huidige regelgeving, en is de verantwoordelijkheid van iedereen in de school. De toegankelijkheid van de schoolomgeving wordt proactief onderhouden en gecontroleerd.

Typische vragen: Zijn er hindernissen binnen of buiten het gebouw? Voldoet de school aan alle standaarden voor toegankelijkheid in de huidige regelgeving? Worden aanduidingen in verschillende vormen aangeboden? Is er een actieplan ontwikkeld om te verzekeren dat hindernissen verwijderd worden en goede werkwijzes uitgevoerd worden?

2.2. Beschikbare middelen, apparatuur en strategieën worden aangeboden aan leerlingen met een beperking zodat ze volledig deel kunnen nemen aan alle schoolactiviteiten.

Typische vragen: Zijn er middelen om onderwijsmateriaal toegankelijk te maken? Is er tijd toegewezen aan leerkrachten om toegankelijke strategieën en materiaal te ontwerpen?

2.3. Communicatie in de schoolgemeenschap wordt gevoerd op manieren, in taal en vormen die toegankelijk zijn voor leerlingen en hun ouders/voogd.

Typische vragen: Beantwoordt de website van de school aan basis gebruikscriteria? Worden uitnodigingen, programma's en andere documenten geleverd in toegankelijke vormen (bv. toegankelijke PDFs, Makkelijk te Lezen)? Zijn er regelingen gemaakt om te verzekeren dat bijeenkomsten toegankelijk zijn (bv. gebarentolken, ondertiteling, enz.)? Wordt er visuele informatie (bv. symbolen) gebruikt bij mededelingen? Zijn er leerkrachten die andere talen spreken (of vertaaldiensten) voor leerlingen en ouders die geen moedertaalsprekers zijn? Is er een sociaal netwerk en/of schoolwebsite voor de communicatie van de schoolgemeenschap?

2.4. Verschillende Alternatieve Communicatie strategieën zijn bekend en gebruikt in de school (bv. Makkelijk Lezen, communicatie met symbolen, laag- en hoogtechnologische communicatie apparaten, enz.)

Typische vragen: Krijgen kinderen die gebruikmaken van ondersteunende communicatie (AAC) mogelijkheden aangeboden om hun apparaten te gebruiken om te communiceren in de les en bij andere activiteiten? Onderscheiden leerkrachten materiaal van andere vormen van communicatie (bv. met symbolen, Makkelijk Lezen, enz.)?

3. Verwezenlijking van Leerlingpotentieel

3.1. De school is leerling-gericht en bevordert de ontwikkeling van (digitale) vaardigheden, toegang tot kennis via technologie, onafhankelijkheid en zelfzekerheid in het gebruik van digitale media van alle leerlingen en beantwoordt aan hun diverse academische en persoonlijke behoeftes.

Typische vragen: Worden leerpaden ontworpen met betrekking tot de leerling en wordt er rekening gehouden met persoonlijke belangen en behoeftes? Wordt technologie gebruikt voor het leren en instructie aangepast aan de persoonlijk ICT-AT apparatuur en vaardigheden van de leerling? Zijn er leeractiviteiten die leerlingen toestaan om hun gepersonaliseerde technologie te gebruiken om toegang te krijgen tot leren en communicatie?

3.2. Er moet minstens aan het begin van elk schooljaar een multidisciplinaire evaluatie uitgevoerd worden om voor elke leerling met een beperking ICT en ICT gebaseerde assistieve oplossingen geïdentificeerd worden die hun leren en participatie kunnen verbeteren. De evaluatie zal herhaald worden telkens wanneer er redelijk bewijs is dat de vastgestelde persoonlijke apparatuur niet langer gepast is.

Typische vragen: Hoe vaak worden evaluaties van ICT-AT en andere ondersteunende behoeftes uitgevoerd? Worden de resultaten van evaluaties altijd doorgevoerd? Zijn er hindernissen bij het doorvoeren van evaluatieresultaten - zo ja, welke?

3.3. De school luistert naar de stem van de leerlingen, bevordert de belangenbehartiging van de leerlingen en moedigt leerlingen aan om geïnformeerde onafhankelijke keuzes te maken en om hun persoonlijke meningen, ervaringen en identiteiten te uiten op een gepaste en veilige manier in alle omgevingen, inclusief sociale media.

Typische vragen: Zijn er leerlingenvertegenwoordigers die deelnemen in besluitvormingsvergaderingen van de school? Wordt de visie van leerlingen met een beperking vertegenwoordigd? Zijn er activiteiten voor publieke gesprekken (bv. via sociale media) waarin leerlingen betrokken zijn? Communiceren leerlingen met een beperking met hun medeleerlingen en leerkrachten door middel van sociale media?

3.4. Persoonlijke apparatuur en accommodaties voor zelfstandige toegang, communicatie en leren vergezelt de leerling in elke omgeving (school, thuis, gemeenschap). Er wordt regelmatig contact gehouden met de ouders/voogden in verband met de academische en persoonlijke vooruitgang van de leerling, wat de ontwikkeling van digitale vaardigheden en het juiste gebruik van persoonlijke ICT-AT apparatuur inhoudt.

Typische vragen: Hoe wordt ICT-AT uitgebreid en gebruikt bij het leren van de leerling in verschillende contexten? Welke soort ondersteuning wordt aangeboden aan leerlingen om hun ICT-AT ook in andere contexten te gebruiken? Hoe vaak worden er vergaderingen gehouden tussen ouders en de school? Op welke manieren zijn de ouders betrokken in het ontwerp van het leerproces en het gebruik van ICT-AT? Hoe wordt het gebruik van ICT-AT thuis aangemoedigd?

4. Verwezenlijking van Personeelspotentieel

4.1. Het schoolplan biedt continue professionele ontwikkeling en opleiding voor alle medewerkers in diversiteitsbeheer en ICT-integratie. Personeelsleden worden aangemoedigd om persoonlijke en professionele ontwikkelingsdoelen te halen en krijgen toegang tot gepaste doorlopende professionele ontwikkeling in het vervullen van specifieke pedagogische behoeftes, in inclusief onderwijs, ICT en ICT-AT op een continue basis.

Typische vragen: Worden er mogelijkheden tot professionele ontwikkeling aangeboden door de school en/of andere instanties (bv. Ministerie of Departement van Onderwijs)?

Worden leerkrachten gemotiveerd en aangemoedigd om seminars over inclusief onderwijs, assistieve technologie, ICT-integratie, enz. te volgen? Welke opleidingsmogelijkheden zijn beschikbaar voor medewerkers? Gebeuren opleidingen tijdens de werkuren? Wie betaalt de opleidingen? Behandelen opleidingen ook ICT-AT? Welke ondersteuning is er beschikbaar voor medewerkers met een beperking?

4.2. Leerkrachten kunnen omgaan met het juiste gebruik van ICT-AT door de leerlingen.

Typische vragen: Hebben sommige personeelsleden specifieke opleiding gekregen wat betreft de selectie en het gebruik van correcte en up-to-date persoonsgerichte assistieve middelen (hard- en software) om de leerresultaten van individuele leerlingen met een beperking te verbeteren? Raadpleegt de school ICT-AT deskundigen voor advies, zoals vereist? Zijn beschikbare middelen in ICT-AT buiten de school in kaart gebracht en geactiveerd, indien nodig?

4.3. De school beschikt over mechanismes om informatie te delen tussen relevante personeelsleden over leerlingen met een beperking, daar waar gepast en op een vertrouwelijke manier, waaronder informatie over het gebruik van alternatieve communicatie en leerstrategieën. Personeelsleden met ervaring in het gebruik van technologie om het leren van leerlingen met bijzondere pedagogische behoeftes te verbeteren, erkennen hun verantwoordelijkheid om hun collega's te ondersteunen. Er is een initiatie- en begeleidingssysteem.

Typische vragen: Is er een ICT-AT coördinator? Worden er vergaderingen gehouden waar personeelsleden die deelgenomen hebben aan opleidingen de mogelijkheid hebben om informatie te delen? Is er een bijzondere onderwijscoördinator die leerkrachten ondersteund om technologie te integreren in de leerprogramma's van de leerlingen in de les? Zijn er richtlijnen beschikbaar voor leerkrachten over Universal Design for learning en differentiatie?

4.4. Samenwerking tussen personeelsleden om de specifieke behoeftes van leerlingen met een beperking te bespreken, wordt aangemoedigd.

Typische vragen: Worden er tijd en stimulansen aangeboden aan meer ervaren en/of geïnformeerde leerkrachten om hun collega's te ondersteunen? Zijn er mogelijkheden tot co-onderwijzen? Is er tijd voor leerkrachten om samen te werken aan bepaalde situaties van leerlingen en om werkwijzen en ideeën te delen?

DEEL 2. WERKWIJZEN

5. Leerplan Opstellen

5.1. Het opstellen van het leerplan verbetert de mogelijkheden voor leerlingen met een beperking om te studeren binnen een leerlingengemeenschap waar tegelijkertijd individuele vaardigheden, leerstijlen, behoeftes en voorkeuren gerespecteerd worden.

Typische Vragen: Worden er groepsactiviteiten gepland met een toewijzing van rollen aan leerlingen met een beperking wat betreft het gebruik van hun ICT-AT? Zijn er mogelijkheden voor evaluaties gebaseerd op groepsprojecten?

5.2. Het opstellen van het leerplan is gebaseerd op de principes van Universal Design for learning en houdt opties in voor differentiatie en personalisatie van leerinhoud, -processen, -tools en -resultaten. In veel gevallen houdt dit in rekening houden met toegankelijkheidsvereisten en het gebruik van ICT en ICT-AT oplossingen, maar ook de definitie van specifieke leerdoelen voor die leerlingen waarvoor digitale technologieën fundamenteel zijn voor activiteiten en participatie.

Typische Vragen: Zijn er leerdoelen en -methodologieën die flexibel en aanpasbaar zijn aan de specifieke behoeftes van de leerling? Bieden de vastgelegde methodes en tools verscheidene opties voor multimodale representatie van inhoud? Wordt ICT-AT inbegrepen in de leertools? Zijn er opties tot evaluaties met alternatieve resultaten, buiten de traditionele geschreven toetsen? Wordt ICT-AT overwogen of gebruikt om leerinhoud te bereiken, en het relevant te maken voor alle leerlingen?

5.3. Medewerking van de leerling, zelfvertrouwen, gevoel van bekwaamheid als leerling en leerresultaten worden verbeterd door het leerplan op te stellen voor inclusie met de integratie van ICT-AT.

Typische vragen: Wordt de individuele (assistieve) technologie van de leerling beschouwd als deel van het profiel van de leerling? Wordt ICT-AT erkend als een manier om (multi-)leesvaardigheden te oefenen? Worden leerlingen uitgenodigd en gestimuleerd om alternatieve leermethodes toe te passen, inclusief het gebruik van ICT-AT oplossingen?

5.4. Leerkrachten hebben hoge verwachtingen van alle leerlingen in de klas en zijn zich bewust van de potentiële impact van stereotypering op leerlingen met speciale pedagogische behoeften.

Typische vragen: Worden bepaalde leerlingen systematisch uitgezonderd van bepaalde vakken bv. leerlingen met een beperking worden uitgezonderd van L.O.? Zijn er regelingen om inhoud anders te leveren, bv. leerlingen met een auditieve beperking doen mee aan muzieklessen met de ondersteuning van ICT voor alternatieve levering van inhoud? Hoe vaak en op welke manier wordt er feedback gegeven aan alle leerlingen?

6. Geïndividualiseerd Onderwijsplan

6.1. Schoolbreed beleid en procedures schetsen hoe tegemoetgekomen wordt aan de diverse behoeften van de leerlingen op gebied van vakken, op sociaal gebied en overgangspunten en verwijst ook specifiek naar de opname van leerlingen met beperkingen. De versterkende rol van technologie wordt als integraal beschouwd in alle aspecten van onderwijs.

Typische vragen: Is de ontwikkeling van IEP het resultaat van teamwerk tussen leerkrachten, leerlingen, ouders, beperkingsdeskundigen en het schoolbestuur? Wordt er rekening gehouden met algemene schooldoelen en ICT integratiebeleid in de ontwikkeling van IEP?

6.2. Geïndividualiseerd Onderwijsplanning schetst de eerdere leerervaringen en gebruik van assistieve technologie van de leerling, alsook hun sterktes, behoeftes, nabije doelen en toekomstige ambities om hun potentieel te maximaliseren en inclusie te ondersteunen. Het registreert de onderwijs- en leerstrategieën die gebruikt moeten worden, het gebruik van persoonsgerichte assistieve technologieën en de evaluatie van hun doeltreffendheid en nuttigheid. Het voorziet ook in de rol van reguliere en gespecialiseerde leerkrachten, ondersteunend personeel en ouders in het leerplan.

Typische vragen? Hoe wordt ICT-AT gerepresenteerd in het IEP van elke leerling? Wordt ICT-AT geïdentificeerd als een leertool? Worden ICT-AT vaardigheden geïdentificeerd als verschillende doelen? Wat is de rol van de ondersteunende/hulp- leerkracht om gepersonaliseerde en geïndividualiseerde activiteiten te bedenken door middel van ICT-AT? Hoe worden deze strategieën/activiteiten/doelen gecommuniceerd naar de (reguliere) leerkrachten?

6.3. Specifieke, meetbare en realistische doelstellingen verbonden aan het doeltreffend gebruik van ICT-AT worden, indien relevant, ontworpen door leerkrachten, leerondersteuning en hulpleerkrachten, samen met andere relevante schoolmedewerkers, leerlingen, ouders/voogden en, waar gepast, externe onderwijzende en assistieve technologie deskundigen.

Typische vragen: Hoe is ICT-AT, zoals het gedefinieerd is in IEP, gelinkt aan de werkwijzes in de les? Op welke manier worden ondersteunende/hulp- leerkrachten betrokken bij het overzetten van IEP naar de les? Zijn er mogelijkheden tot co-onderwijzen?

6.4. Leerdoelen worden regelmatig herbekeken en indien nodig worden er nieuwe doelstellingen opgesteld, waaronder die verbonden aan het doeltreffend gebruik van persoonlijke assistieve oplossingen. Leerlingen met een beperking en ouders/voogden worden betrokken bij het vaststellen, ontwikkelen, en evalueren van leerdoelstellingen in ICT en ICT-AT. Leerlingen krijgen feedback en er wordt regelmatig aan de ouders/voogden gerapporteerd. Overgangsregelingen worden opgenomen in het evaluatieproces.

Typische vragen: Hoe wordt het gebruik van ICT-AT ingeschat op vlak van effectiviteit en nuttigheid? Is de ontwikkeling van digitale (ICT-AT) vaardigheden inbegrepen als een apart doel in de IEP? Hoe worden deze geëvalueerd? Hoe vaak wordt de IEP-evaluatie meegedeeld aan de ouders/voogden van de leerlingen? Worden ouders/voogden en leerlingen uitgenodigd op vergaderingen voor het herinschatten van IEP en het opnieuw vaststellen van doeleinden?

7. Onderwijs- en Leerstrategieën - De Leerervaring

7.1. De schoolcultuur erkent dat de vaardigheden van alle leerlingen, met of zonder beperking, niet vastliggen en ontwikkeld en verbeterd kunnen worden onder de gepaste leerervaringen, zowel in het klaslokaal als bij buitenschoolse activiteiten, dit gefaciliteerd door gepaste ondersteunende maatregelen.

Typische Vragen: Hoe vaak worden veranderingen in de vaardigheden van leerlingen geëvalueerd? Hoe wordt er rekening gehouden met technologie bij het aanpassen van leerdoelen en -activiteiten?

7.2. Toegangs-, leer- en communicatiedrempels worden vastgesteld en beoordeeld en technologische oplossingen worden gebruikt als een middel om drempels weg te werken.

Typische vragen: Wat voor drempels worden erkend om toegang tot klasmateriaal te verkrijgen? Hoe worden kinderen die andere communicatiemiddelen (AAC) gebruiken betrokken in klasgesprekken. Worden schrijftaken gedifferentieerd voor leerlingen die niet kunnen werken met papier en potlood?

7.3. Aan alle leerlingen worden kansen aangeboden om deel te nemen aan het leerproces met gebruik van ICT-AT en ze worden daarbij opgevolgd en beoordeeld volgens de doelstellingen van het IEP en het leerplan van de klas.

Typische vragen: Wat voor activiteiten worden uitgevoerd om leerlingen te motiveren deel te nemen door hun ICT-AT te gebruiken? Hoe wordt de deelname van de leerling beoordeeld?

7.4. Leren is gericht op succes en zorgt ervoor dat de leerlingen kunnen omgaan met hun pedagogische achterstand en dat ze succesvolle omgangsvaardigheden ontwikkelen. Tegenslagen en fouten worden erkend en de leerlingen worden aangemoedigd eruit te leren. Daaronder wordt ook zelfbeheer van persoonsgerichte technologieën verstaan.

Typische vragen: Zijn er ook activiteiten ontworpen om leerlingen hun angst om fouten te maken te helpen overkomen? Wordt technologie gebruikt om fouten te elimineren en de effectiviteit te verhogen (bv. woordsuggesties)?

8. Onderwijs- en Leerstrategieën - De Leerervaring

8.1. Lesgeef- en evaluatiemethodes bij ICT-leren worden zo op elkaar afgestemd dat de een de ander informeert en visa versa.

Typische vragen: Worden ICT-vaardigheden aangeleerd/ontwikkeld door gebruik te maken maken van technologie als leermiddel? Is het gebruik van ICT een toegevoegde waarde voor lesgeefmethodologieën?

8.2. Leerkrachten concentreren zich op het creëren van leerervaringen die positief en gericht op succes zijn; en bevorderen het leerproces met authentieke leeractiviteiten in digitale omgevingen.

Typische vragen: Desoriënteert het gebruik van technologie leerkrachten van het ontwerpen van leren? Wat wordt beschouwd als de toegevoegde waarde van ICT in leeractiviteiten?

8.3. leerlingen met beperkingen krijgen betekenisvolle leertaken te zien, gemodelleerd door de leerkrachten/ klasgenoten in de gehele klas, in kleinere groepen en in individuele setting.

Typische vragen: Wordt de technologie gebruikt op een voorbeeldige manier door de leerkrachten in het klaslokaal? Worden alle leerlingen betrokken bij het gebruik van ICT in leertaken terwijl leerlingen met beperkingen worden aangespoord hun gepersonaliseerde technologie te gebruiken?

8.4. Het schoolbeheer erkent dat leerkrachten bijkomende hulp zouden kunnen vereisen bij het ontwikkelen en gebruiken van technologische les- en leerstrategieën die de inclusie van leerlingen met beperkingen optimaliseren.

Typische vragen: Zijn er ICT-AT bronnen toegankelijk voor leerkrachten om leeractiviteiten te ontwikkelen voor leerlingen met beperkingen? Wordt er extra tijd voorzien voor samenwerkingen en voorbereiding voor leerkrachten van kinderen met beperkingen die ICT-AT gebruiken? Is er technische ondersteuning beschikbaar?

9. Klassenmanagement

9.1. Lesgeven wordt gepland, gedifferentieerd en geïnformeerd door een schoolbrede planning om de leerlingen met speciale pedagogische behoeften in staat te stellen deel te kunnen nemen aan het leerplan op een waardevolle manier. Er zijn duidelijk vastgelegde systemen in werking voor leerkrachten om hun planning te delen met collega's.

Typische vragen: Is er een platform waarop de leerkrachten kunnen communiceren en ervaringen en materiaal kunnen delen? Hoe vaak worden er personeelsvergaderingen georganiseerd om het lesgeven te plannen?

9.2. De lesinhoud is gedifferentieerd om tegemoet te komen aan bepaalde noden en vaardigheden van leerlingen met beperkingen en is op maat van leeftijd, vaardigheden en vereiste resultaten.

Typische vragen: Wat voor differentiatiemiddelen worden er gebruikt voor de lesinhoud? Hoe wordt technologie geïmplementeerd om differentiatie een plaats te geven?

9.3. leerlingen die persoonlijk materiaal gebruiken om deel te nemen aan klasactiviteiten worden aangemoedigd om hier gebruik van te maken.

Typische vragen: Wat voor kansen krijgen de leerlingen om deel te nemen aan klasactiviteiten door gebruik te maken van hun ICT-AT? Hoe worden de activiteiten gestructureerd om gelijke kansen en evenveel te voorzien voor leerlingen die hun persoonlijke technologie gebruiken om deel te nemen?

9.4. Het klaslokaal is zo ingericht dat het materiaal makkelijk te gebruiken is.

Typische vragen: Wie is verantwoordelijk voor het opstellingen van het materiaal en het inrichten van de ruimte voor leerlingen met een beperking? Is het praktisch om een leerling die gebruik maakt van ICT-AT in een klaslokaal te plaatsen voor zijn/haar behoeften? Wat voor regelingen worden er getroffen om ervoor te zorgen dat een leerling met ICT-AT niet wordt gemarginaliseerd?

10. Ondersteuning voor en erkenning van leren

10.1. Het evaluatiebeleid van de school is gericht op de leerling en omvat:zin/ gebruik van evaluatie; rol en verantwoordelijkheden van de betrokken; verband tussen de evaluatie en het resultaat; planning van lesgeven en leren; kansen voor peer- en zelfevaluatie.

Typische vragen: Zijn er gedifferentieerde evaluatiemethoden beschikbaar? Wat voor peerevaluatie en -feedback kansen worden er voorzien voor de leerlingen? Op welke manieren wordt zelfevaluatie aangemoedigd en welke alternatieve methoden worden er daarvoor voorzien met het gebruik van ICT-AT? Worden er nieuwe technologieën zoals blogs, e-portfolio's gebruikt voor de evaluatie?

10.2. Leerkrachten gebruiken scheppende resultaatsgerichte beoordelingsmethoden die flexibel zijn en op maat van de situatie van de leerling als individu. Ze zijn ook in staat een waaier aan beoordelingsmateriaal te interpreteren waaronder gestandaardiseerde en gepersonaliseerde tests in verschillende vormen.

Typische vragen: Wat voor beoordelingsmethoden worden er gebruikt? Wat is de rol van ICT-AT in formatieve en summatieve evaluatie? Hoe worden testen geregeld in alternatieve modes voor leerlingen met beperkingen? Wat voor vaardigheden hebben de leerkrachten om alternatieve evaluatiemethoden te voorzien? Zijn er relevante lezingen beschikbaar?

10.3. Leerdoelen voor leerlingen met beperkingen worden herzien naargelang het resultaat van de evaluatie om te verzekeren dat elke leerling zijn maximale potentieel realiseert en om de planning van toekomstig leren en de overgang naar andere leeromgevingen op de hoogte te houden.

Typische vragen: Hoe vaak worden de leerdoelen van leerlingen met speciale pedagogische behoeften gerevalueerd? Wie is betrokken bij de herziening en toekomstige planning?

10.4. Leerlingen met beperkingen krijgen Loopbaanbegeleiding- en informatie over de gepaste keuze van examenvakken, certificatiemogelijkheden en toekomstige wegen naar onderwijs, opleiding en werkgelegenheid. De school voorziet voor leerlingen met beperkingen een waaier aan programma's die leiden naar externe evaluatie en certificatie die bij hun vaardigheden passen.

Typische Vragen: Is er een schooladviseur die leerlingen met beperkingen kan ondersteunen bij het maken van studie- en carrièrebeslissingen? Hoe worden ouders/voogden betrokken bij dit proces? Wat voor ICT-AT competentie certificatie programma's zijn beschikbaar voor de leerlingen met beperkingen? Hoe zijn beschikbare externe evaluaties verbonden aan de toekomstige richtingen van de leerling (tewerkstelling, verdere studies, etc.)?

Opmerkingen:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

1. Bestuur en schoolbrede planning

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang geboekt	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing aanwezig
1.1. De school is toegewijd op het recht van alle leerlingen om inclusief onderwijs te ontvangen, en houdt tegelijkertijd ook rekening met diversiteitsproblemen.					
1.2. De school is toegewijd op de ontwikkeling van het volledige potentieel en de onafhankelijkheid van iedere leerling.					
1.3. De school is toegewijd op ICT integratie in onderwijs, in het bijzonder in leren, onderwijzen en evaluaties van leerresultaten.					
1.4. De school is toegewijd op de ontwikkeling van de digitale vaardigheden van alle leerlingen.					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Management en schoolbrede planning* waar staan we nu?	
Aangaande*Management en schoolbrede planning*hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
Aangaande*Management en schoolbrede planning*: welke 2 prioritaire acties kunnen we beginnen te implementeren en wie zou hier de leiding over moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing:** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing:**

Uitgevoerd door:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

2. Schoolbrede Omgeving

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing
2.1. Toegankelijkheid wordt geleid door principes van Universal Design, aanbevelingen van goede werkwijze en huidige regelgeving, en is de verantwoordelijkheid van iedereen op school. De toegankelijkheid van de schoolomgeving wordt proactief onderhouden en gecontroleerd.					
2.2. Beschikbare middelen, apparatuur en strategieën worden aangeboden aan leerlingen met een beperking zodat ze volledig kunnen deelnemen aan alle schoolactiviteiten.					
2.3. Communicatie in de schoolgemeenschap wordt uitgevoerd op manieren, in talen en vormen die toegankelijk zijn voor leerlingen en hun ouders/voogd.					
2.4. Verschillende Alternatieve Communicatie strategieën zijn bekend en gebruikt in de school (bv. makkelijk om te lezen, communicatie met symbolen, laag- en hoogtechnologische communicatie apparaten, enz.)					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Schoolbrede omgeving* waar staan we nu?	
Aangaande *Schoolbrede omgeving* hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
Aangaande*Schoolbrede omgeving* : welke 2 prioritaire acties kunnen we beginnen te implementeren en wie zou hier de leiding over moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing**

Uitgevoerd door:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

3. Verwezenlijking van leerlingpotentieel

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing
3.1. De school is leerlinggericht en bevordert de ontwikkeling van (digitale) vaardigheden, toegang tot kennis via technologie, onafhankelijkheid en zelfzekerheid in het gebruik van digitale media van alle leerlingen en beantwoordt aan hun diverse academische en persoonlijke behoeftes.					
3.2. Er moet minstens aan het begin van elk schooljaar een multidisciplinaire evaluatie uitgevoerd worden om voor elke leerling met een beperking ICT en ICT gebaseerde ondersteunende oplossingen geïdentificeerd worden die hun leerproces en participatie kunnen verbeteren. De evaluatie zal herhaald worden telkens wanneer er redelijk bewijs is dat de vastgestelde persoonlijke apparatuur niet langer gepast is.					
3.3. De school luistert naar de stem van de leerlingen, bevordert de belangenbehartiging van de leerlingen en moedigt leerlingen aan om geïnformeerde onafhankelijke keuzes te maken en om hun persoonlijke meningen, ervaringen en identiteiten te uiten op een gepaste en veilige manier in alle omgevingen, inclusief sociale media.					
3.4. Persoonlijke apparatuur en accommodaties voor zelfstandige toegang, communicatie en leren vergezelt de leerling in elke omgeving (school, thuis, gemeenschap). Er wordt regelmatig contact gehouden met de ouders/voogden in verband met de academische en persoonlijke vooruitgang van de leerling, wat de ontwikkeling van					

digitale vaardigheden en het juiste gebruik van persoonlijke ICT-AT apparatuur inhoudt.					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Verwezenlijking van leerlingpotentieel* waar staan we nu?	
Aangaande *Verwezenlijking van leerlingenpotentieel* hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
Aangaande *Verwezenlijking van leerlingpotentieel*: welke 2 prioritaire acties kunnen we beginnen te implementeren en wie zou hier de leiding over moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing:** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing:**

Uitgevoerd door:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

4. Verwezenlijking van Personeelspotentieel

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing
4.1. Het schoolplan voorziet continue professionele ontwikkeling en opleiding voor alle medewerkers in diversiteitsbeheer en ICT-integratie. Personeelsleden worden aangemoedigd om persoonlijke en professionele ontwikkelingsdoelen te halen en krijgen toegang tot gepaste doorlopende professionele ontwikkeling in het vervullen van specifieke pedagogische behoeftes, in inclusief onderwijs, ICT en ICT-AT op een continue basis.					
4.2. Leerkrachten zijn in staat om te gaan met het doelmatige gebruik van ICT-AT door de leerlingen.					
4.3. De school beschikt over mechanismes om informatie te delen tussen relevante personeelsleden over leerlingen met een beperking, daar waar gepast en op een vertrouwelijke manier, waaronder informatie over het gebruik van alternatieve communicatie en leerstrategieën. Personeelsleden met ervaring in het gebruik van technologie om het leerproces van leerlingen met bijzondere pedagogische behoeftes te verbeteren, erkennen hun verantwoordelijkheid om hun collega's te ondersteunen. Er is een initiatie- en begeleidingssysteem.					
4.4. Samenwerking tussen personeelsleden om de specifieke behoeftes van leerlingen met een beperking te bespreken, wordt aangemoedigd.					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Verwezenlijking van Personeelspotentieel* waar staan we nu?	
Aangaande *Verwezenlijking van Personeelpotentieel* hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
Aangaande *Verwezenlijking van Personeelspotentieel*: welke 2 prioritaire acties kunnen we beginnen te implementeren en wie zou hier de leiding over moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing:** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing:**

Uitgevoerd door:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

5. Opstelling Leerplan

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing
5.1. Het opstellen van het leerplan verbetert de mogelijkheden voor leerlingen met een beperking om te studeren binnen een leerlingengemeenschap waar tegelijkertijd individuele vaardigheden, leerstijlen, behoeftes en voorkeuren gerespecteerd worden.					
5.2. De opstelling van het leerplan is gebaseerd op de principes van Universal Design for Learning en houdt opties in voor differentiatie en personalisatie van leerinhoud, -processen, -tools en -resultaten. In veel gevallen houdt dit in rekening houden met toegankelijkheidsvereisten en het gebruik van ICT en ICT-AT oplossingen, maar ook de definitie van specifieke leerdoelen voor die leerlingen waarvoor digitale technologieën fundamenteel zijn voor activiteiten en participatie.					
5.3. Medewerking van de leerling, zelfvertrouwen, gevoel van bekwaamheid als leerling en leerresultaten worden verbeterd door het leerplan op te stellen voor inclusie met de integratie van ICT-AT.					
5.4. Leerkrachten hebben hoge verwachtingen van alle leerlingen in de klas en maken die ook kenbaar. Ze zijn zich ook bewust van de potentiële impact van stereotypering op leerlingen met speciale pedagogische behoeften.					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Curriculum planning:* waar staan we nu?	
Aangaande *Curriculum planning:* hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
Aangaande *Curriculum planning:* welke 2 prioritaire acties kunnen we beginnen implementeren en wie zou hier de leiding in moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing:** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing:**

Uitgevoerd door:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

6. Geïndividualiseerd Onderwijsplanning

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing
6.1. Schoolbreed beleid en procedures schetsen hoe tegemoet wordt gekomen aan de diverse behoeften van de leerlingen op gebied van vakken, op sociaal gebied en overgangspunten. Het schoolbreed beleid verwijst ook specifiek naar de opname van leerlingen met beperkingen. De versterkende rol van technologie wordt als integraal beschouwd in alle aspecten van onderwijs.					
6.2. Geïndividualiseerd Onderwijsplanning schetst de eerdere leerervaringen en gebruik van assistieve technologie van de leerling, alsook hun sterktes, behoeftes, nabije doelen en toekomstige ambities om hun potentieel te maximaliseren en inclusie te ondersteunen. Het registreert de onderwijs- en leerstrategieën die gebruikt moeten worden, het gebruik van persoonsgerichte assistieve technologieën en de evaluatie van hun doeltreffendheid en nuttigheid. Het voorziet ook in de rol van reguliere en gespecialiseerde leerkrachten, ondersteunend personeel en ouders in het leerplan.					
6.3. Specifieke, meetbare en realistische doelstellingen verbonden aan het doeltreffend gebruik van ICT-AT worden, indien relevant, ontworpen door leerkrachten, leerondersteuning en hulpleerkrachten, samen met andere relevante schoolmedewerkers, leerlingen, ouders/voogden en, waar gepast, externe onderwijzende en assistieve technologie deskundigen.					
6.4. Leerdoelen worden regelmatig herbekeken en indien nodig worden er nieuwe doelstellingen opgesteld, waaronder die verbonden aan					

het doeltreffend gebruik van persoonlijke assistieve oplossingen. Leerlingen met een beperking en ouders/voogden worden betrokken bij het vaststellen, ontwikkelen, en evalueren van leerdoelstellingen in ICT en ICT-AT. Leerlingen krijgen feedback en er wordt regelmatig aan de ouders/voogden gerapporteerd. Overgangsregelingen worden opgenomen in het evaluatieproces.					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Geïndividualiseerde Onderwijsplanning* waar staan we nu?	
Aangaande *Geïndividualiseerde Onderwijsplanning* hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
Aangaande *Geïndividualiseerde Onderwijsplanning*: welke 2 prioritaire acties kunnen we beginnen implementeren en wie zou hier de leiding in moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing**

Uitgevoerd door:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

7. Onderwijs- en Leerstrategieën - De Leerervaring

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing
7.1. De schoolcultuur erkent dat de vaardigheden van alle leerlingen, met of zonder beperking, niet vastliggen en dus kunnen ontwikkeld en verbeterd worden door geschikte leerervaringen, zowel in het klaslokaal als bij buitenschoolse activiteiten, dit gefaciliteerd door gepaste ondersteunende maatregelen.					
7.2. Toegangs-, leer- en communicatiedrempels worden vastgesteld en beoordeeld en technologische oplossingen worden gebruikt als manier om drempels weg te werken.					
7.3. Aan alle leerlingen worden kansen aangeboden om deel te nemen aan het leerproces door ICT-AT en ze worden hierbij gevolgd en beoordeeld volgens de doelstellingen van het IEP en het curriculum van de klas.					
7.4. Het leren is gericht op succes en zorgt ervoor dat de leerlingen kunnen omgaan met hun pedagogische achterstand en dat ze succesvolle copingvaardigheden ontwikkelen. Tegenslagen en fouten worden erkend en de leerlingen worden aangemoedigd eruit te leren. Dit omvat ook het zelfbeheer van persoonsgerichte technologieën.					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Onderwijs- en Leerstrategieën - De Leerervaring* waar staan we nu?	
Aangaande *Onderwijs- en Leerstrategieën - De Leerervaring* hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
Aangaande *Onderwijs- en Leerstrategieën - De Leerervaring*: welke 2 prioritaire acties kunnen we beginnen implementeren en wie zou hier de leiding in moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing:**

Uitgevoerd door:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

8. Onderwijs- en Leerstrategieën - De Leerervaring

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing
8.1. Lesgeef- en evaluatiemethodes bij ICT-leren worden zo op elkaar afgestemd dat de een de ander informeert en vice versa.					
8.2. Leerkrachten concentreren zich op het creëren van leerervaringen die positief en gericht op succes zijn; en bevorderen het leerproces met authentieke leeractiviteiten in digitale omgevingen.					
8.3. leerlingen met beperkingen krijgen betekenisvolle leertaken te zien, gemodelleerd door de leerkrachten/ klasgenoten in de gehele klas, in kleinere groepen en in individuele setting.					
8.4. Het schoolbeheer erkent dat leerkrachten bijkomende hulp zouden kunnen vereisen bij het ontwikkelen en gebruiken van technologische les- en leerstrategieën die de inclusie van leerlingen met beperkingen optimaliseren.					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Onderwijs- en Leerstrategieën - De Lesgeefervaring* waar staan we nu?	
Aangaande *Onderwijs- en Leerstrategieën - De Lesgeefervaring* hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
Aangaande *Onderwijs- en Leerstrategieën - De Lesgeefervaring* : welke 2 prioritaire acties kunnen we beginnen implementeren en wie zou hier de leiding in moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing:** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing:**

Uitgevoerd door:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

9. Klassenmanagement

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing
9.1. Lesgeven wordt gepland, gedifferentieerd en geïnformeerd door een schoolbrede planning om de leerlingen met speciale pedagogische behoeften in staat te stellen deel te kunnen nemen aan het leerplan op een waardevolle manier. Er zijn duidelijk vastgelegde systemen in werking voor leerkrachten om hun planning te delen met collega's.					
9.2. De lesinhoud is gedifferentieerd om tegemoet te komen aan bepaalde noden en vaardigheden van leerlingen met beperkingen en is op maat van leeftijd, vaardigheden en vereiste resultaten.					
9.3. Leerlingen die persoonlijk materiaal gebruiken om deel te nemen aan klasactiviteiten worden aangemoedigd om hier gebruik van te maken.					
9.4. Het klaslokaal is zo ingericht dat het materiaal makkelijk te gebruiken is.					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Klassenmanagement* waar staan we nu?	
Aangaande *Klassenmanagement* hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
Aangaande *Klassenmanagement* : welke 2 prioritaire acties kunnen we beginnen implementeren en wie zou hier de leiding in moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing:** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing:**

Uitgevoerd door:

WERKBLADEN

School: ***Datum:***

10. Ondersteuning voor en erkenning van leren

DEEL 1/2

Beoordeel a.u.b. de prestatie van uw school op de volgende punten door een X in de relevante kolom te zetten. Verwijs naar bijkomende vragen die in het kader zijn aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aanduiding van goede toepassing	Nog niet begonnen	Aan het beginnen	Enige vooruitgang	Veel vooruitgang geboekt	Goede toepassing
10.1. Het evaluatiebeleid van de school is gericht op de leerling en omvat: zin/ gebruik van evaluatie; rol en verantwoordelijkheden van de betrokken; evaluatie en resultaat; planning van lesgeven en leren; kansen voor peer- en zelfevaluatie.					
10.2. Leerkrachten gebruiken scheppende resultaatsgerichte beoordelingsmethoden die flexibel zijn en op maat van de situatie van de leerling als individu. Ze zijn ook in staat een waaier aan beoordelingsmateriaal te interpreteren waaronder gestandaardiseerde en gepersonaliseerde tests in verschillende vormen.					
10.3. Leerdoelen voor leerlingen met beperkingen worden herzien naargelang het resultaat van de evaluatie om te verzekeren dat elke leerling zijn maximale potentieel realiseert en om de planning van toekomstig leren en de overgang naar andere leeromgevingen op de hoogte te houden.					
10.4. Leerlingen met beperkingen krijgen Loopbaanbegeleiding- en informatie over de gepaste keuze van examenvakken, certificatiemogelijkheden en toekomstige wegen naar onderwijs, opleiding en werkgelegenheid. De school voorziet voor leerlingen met beperkingen een waaier aan programma's die leiden naar externe evaluatie en certificatie die bij hun vaardigheden passen.					

DEEL 2/2

Vul onderstaande onderdelen in en voorzie ze van beschrijvende antwoorden die voorzien zijn van ondersteunende voorbeelden en bewijsmateriaal. Verwijs naar bijkomende vragen die bovenaan worden aangegeven voor verdere ondersteuning.

Aangaande *Ondersteuning voor en erkenning van leren* waar staan we nu?	
Aangaande *Ondersteuning voor en erkenning van het leren*hoe kunnen we onze algemene vooruitgang over de laatste 3 jaar beschrijven?	
AangaandeOndersteuning voor en erkenning van het leren: *welke 2 prioritaire acties* kunnen we beginnen implementeren en wie zou hier de leiding in moeten nemen?	**Actie 1:** **Leiding:** **Timing:** **Actie 2:** **Leiding:** **Timing:**

Uitgevoerd door: